

Dečernik

Leto II. (IX.), šte. 278

Maribor, četrtek 6. decembra 1928

»JUTRA«

Izhaja razun nedelje in praznikov vsak dan ob 16. uri
Račun pri poštnem ček. zav. v Ljubljani št. 11.409
Velja mesečno, prejemati v upravi ali po pošti 10 Din, dostavljen na dom pa 12 Din

Telefon:
Uredn. 440 Uprava 455

Uredništvo in uprava: Maribor, Aleksandrova cesta št. 13
Oglasi po tarifi
Oglase sprejema tudi oglasni oddelček »Jutra« v Ljubljani, Prešernova ulica št. 4

Naši Potemkini

Stari ruski dvorjanik Potemkin je prišel za ves svet in za vse dobe v pregovor s svojo sleparijo ali — bolje rečeno — s svojim potvarjanjem ljudskega razpoloženja. »Potemkinove vasi« so slovita velika sleparija, a so vendar še visoko nad tem, kar naši režimovci izvajajo in dosegaajo v pogledu potvarjanja ljudskega razpoloženja. Potemkin je izvedel svojo sleparijo z deskami, naši režimovci se pa poslužujejo narodnega premoženja in življenja. Potemkin je barval svoje kulise z navadno barvo, naši Potemkini jih pa barvajo z ljudsko krvjo.

Kakor je svet spoznal sleparijo iz prostrane Rusije, tako jih danes seveda še veliko lažje spozna iz našega malega sveta. Samo, da naši Potemkini ne pridejo v svetovni pregovor. So premalenkostni in prezirkotni.

Ljudstvo razočarati, oškodovati, potlačiti, žaliti, izzivati, ogorčiti in obupati — to znajo. Ko sledi tu ali tam reakcija, se pa osmešijo pred svetom s trditvijo, da revoltirajo v Jugoslaviji komunisti, ki so v naši državi čisto brezpomembna skupina. Toda predstavniki in člani naše oligarhične družbe so si vzeli to označbo za etiketo vseh reakcij na svoje nasilje, korupcijo in nesposobnost.

O tej nevarnosti so razupili v svet toliko, da bi si moral svet, če bi bil na tako nizki umstveni stopnji, kot so naši Potemkini, misliti, da so pri nas poleg režima sami — boljševiki. Torej — režim junaška četa ali v prispodobi — otok sredi boljševiškega morja.

Zgodovina dokazuje, da so dobro strnjene manjšine že večkrat izvedle velike in koristne izpremembe, naši hegemonisti pa pišejo v trajne anale groteske in zasmeh, ko se predstavljajo sveta kot vitez Jurij, ki sam samcat kroti stotere zmaje.

In iz te »junaške« družine se potika po svetu velikansko število komisij, ki pregledujejo, proučavajo, prevzemajo, naročujejo vse mogoče. Člani teh komisij so najbolj razvrtni gosti najrazkošnejših zabavališč, v svoji objestnosti in prepitosti uprizarjajo tudi škandale širom sveta in vse to pod pretvezo, da se pojavljajo v naši državi prevratni elementi.

Tudi doma posnema režimska gospoda Potemkina na svoj način. Posnemajo ga skrajno trmasto ter se niti malo ne zavedajo svoje velike nerodnosti in nesposobnosti. Dovolj, da igrajo, vprašanje kako, je pa postranska stvar. Narod si predstavlja, kot lutka, katero se lahko postavi, obleče, preuredi, kakor kdo hoče, in ko dobijo toliko dokazov, da ni in ne gre tako, se niti ne zdržejo, kaj šele, da bi ustavili svoje blazno početje.

Naši Potemkini živijo v brezmejni samoprevari. Sleparijam nekdanjega Potemkina priznava ves svet nekaj genialnosti, za Potemkine, kakor so naši režimovci, je pa samo prezir.

RIM, 6. dec. Italijanski ministrski svet je izdal danes odlok, s katerim se radi ratifikacije nettunskih konvencij ukinja moratorij nad jugoslovanskimi terjatvami na sedanjem italijanskem ozemlju. Gre tu v prvi vrsti za terjatve Pokojniškega zavoda, za razne rentnike itd.

Davidovičev ultimatum

DR. KOROŠČEV NAJNOVEJŠI ABSOLUTISTIČNI UKREP PROTI ZAGREBU. — TEŽKE URE SEDANJEGA REŽIMA. — MOŽNOST ODSTOPA CELOKUPNE VLADE. — MARINKOVIČ ZOPET POSREDUJE. — VELIKA NERVOZNOST V BEOGRAJSKI POLIT. JAVNOSTI.

BEOGRAD, 6. decembra. Vsa beogradska politična javnost stoji danes pod silnim vtisom najnovejšega ukrepa vlade proti Zagrebu. Dosedanji zagrebški veliki župan dr. Zrelac je bil namreč upokojen in imenovan za vršitelja dolžnosti velikega župana v zagrebški oblasti artiljerijski polkovnik in profesor vojne akademije v Beogradu, Vojslav Maksimović.

Obenem je bil divizijski general Dragoljub Uzun-Mirković, ki je imel 1. decembra v Zagrebu konflikt z zastopniki civilnih oblasti, premeščen v Skopje.

Upokojitev dr. Zrelca in militarizacija zagrebške oblasti je napravila na vse trezne politike v Beogradu skrajno mučen utis in je rodila popolnoma nepričakovan razvoj. Za ta ukrep notranjega ministristva je zvedela beogradska javnost šele danes zjutraj iz listov. Naravnost konsternirani so bili posebno poslanci Davidovičeve demokratske stranke, ki so bili do zadnjega zagovorniki zmerne politike in so nastopali proti nameram ekstremistov. Ukrep vlada jih je presenetil tem bolj, ker je bila šele za danes dopoldne sklicana konferenca šefov vladnih skupin, da se posvetujejo o nadaljnjih ukrepih proti Zagrebu. Ko so novinarji davi vprašali Davidoviča, kaj misli o koraku notranjega ministra dr. Korošca, je izjavil, da o tej nameri ni imel niti pojma in da je sam najbolj prese nečen. S tem, da je Korošec na lastno pest izvršil te dalekosežne izpremembe v Zagrebu, je postavil zagovornike zmerne politike kar pred gotovo dejstvo.

Ljuba Davidović je zato sklical danes dopoldne sejo vodstva demokratske stranke. Posvetovanje je trajalo celo uro in se je potem nadaljevalo v kabinetu ministra za javna dela. Na tej seji je bilo definitivno formulirano stališče, ki ga je imel zavzeti Davidović na poznejši konferenci šefov četvorne koalicije.

Davidoviću je bilo naročeno, da mora zahtevati od vlade takojšnje brezpogojno razveljavljenje ukaza o izpremembah v Zagrebu in staviti dr. Korošcu ultimatum z izjavo, da bodo ob 6. zvečer vsi demokratski ministri podali ostavko, če bi se to ne zgodilo.

Ob 10. dopoldne so se sestali h konferenci dr. Korošec, Vukičević in Davidović. Dr. Spaho je odsoten, ker se mudi

v Sarajevu. Konferenca je trajala do opoldne. Mem tem časom se je razširjala v političnih krogih vest, da so šefi četvorne koalicije razpravljali o ostavki vojnega ministra, ki je radi premeščitve generala Uzun-Mirkoviča skrajno ogorčen. To vest je še pojačala dolgotrajna konferenca vojnega ministra Hadžića z dr. Korošcem, po kateri je odšel general Hadžić v avdijenco. Vendar se o nameravani ostavki vojnega ministra ni dalo zvedeti nič zanesljivega.

Še večjo senzacijo pa je vzbudila vest, ki se je razširila opoldne, da so namreč šefi četvorne koalicije razpravljali o ostavki celokupne vlade. Zunanji minister dr. Marinković, ki je že delj časa bojan, se je ob 11. dopoldne nenadoma pojavil v vladnem predsedništvu. Njegov prihod se komentira tako, da hoče v zadnjem trenutku rešiti sedanji hegemonistični režim in preprečiti namero Davidoviča in Grola, da izzoveva demisijo vlade.

S konference šefov četvorne koalicije je odšel najprej Davidović, ki je bil skrajno nerazpoložen in rezerviran. Novinarjem je odklanjal vsak odgovor na vprašanje, o čem se je razpravljalo na konferenci, temveč je samo lakonično izjavil: »Ne morem Vam nič reči. Kar se tiče vlade, na vprašajte dr. Korošca!«

Tudi dr. Korošec je bil po konferenci, kakor običajno, silno rezerviran in ni hotel dati nobene izjave. Istotako je Vukičević odklonil vsak odgovor. Po seji je odšel dr. Korošec na dvor v avdijenco, ki je ob 1. pop. še trajala. Vsi politični krogi z največjo nestrpnostjo in napatostjo pričakujejo nadaljevanje popoldanske konference šefov vladnih skupin.

Neki demokratski minister je izjavil ob 1. popoldne Vašemu poročevalcu, da je Davidović na konferenci šefov vladnih skupin zastopal tališče, ki je bilo formulirano na dopoldanski konferenci vodstva demokratske stranke in da bodo demokratski ministri ob 6. zvečer podali ostavko, ako do takrat ne bo razveljavljen ukaz o izpremembah v Zagrebu.

Opozicionalni krogi presoajajo najnovejše dogodke v vrstah vladne koalicije hladnokrvno in zelo skeptično. Prepričani so, da bo Davidovičevemu ropotanju sledil tudi tokrat njegov že običajni umik na vsej črti.

Novi predsednik Avstrije

SOCIJALISTI OMOGOČILI IZVOLITEV VILJEMA MIKLASA.

Na včerajšnji seji avstrijske Zvezne skupščine se je vršila v navzočnosti skoro vseh diplomatov volitev novega predsednika avstrijske republike. Sedanjemu predsedniku potече namreč funkcijska doba dne 9. t. m. Za novega predsednika je bil v tretjem glasovanju izvoljen predsednik Nationalrata, dr. Viljem Miklas, ki je dobil 94 glasov, velenemški kandidat dr. Schober pa 24 glasov. Socijalisti so oddali prazne glasovnice.

DUNAJ, 6. dec. Izvolitev predsednika Nationalrata dr. Miklasa za predsednika avstrijske republike, tvori danes predmet komentarjem vseh listov. Vsi listi soglašajo v tem, da so omogočili izvolitev Miklasa samo socijalisti s tem, da so se pri tretji volitvi vzdržali glasovanja. Socijalisti

pa so se odločili za to taktiko v prvi vrsti radi nepričakovanega nastopa velenemcev, ki so postavili v dr. Schoberju lastno kandidaturu.

Novi predsednik avstrijske zvezne republike, Viljem Miklas, pripada zmernemu krilu krščansko-socijalne stranke in velja za objektivnega moža. Miklas prevzame predsedniške poste dne 10. decembra. Rojen je na Nižje Avstrijskem kot sin gozdarskega ravnatelja. Po univerzitetnih študijah je bil najprej gimnazijski profesor, končno pa je postal gimnazijski ravnatelj v Waidhofnu. Od l. 1907. naprej je bil član bivšega avstrijskega državnega zbora, po prevratu pa je od l. 1923. član avstrijskega Nationalrata.

Iz našega šolstva.

Imenovana je za ravnateljico deklishe meščanske šole v Mariboru ga. Irma Scheligo, bivša ravnateljica deklishe meščanske šole v Ptujju. — Premeščen je na deško meščansko šolo v Mariboru Ivan Matelič, kontraktualni šolki upravitelj pri Sv. Barbari v Slov. gorcah. — Na meščansko šolo v Sl. Bistrici sta imenovana učitelj I. Velnar in učiteljica V. Vodenik. —

Nerednost na železnici.

Po naredbi generalne direkcije državnih železnic, komerc. oddelček G d šte. 79.238-28 od 2. nov. 1928 so imeli vsi udeleženci mariborskih slovesnosti na podlagi tozadevne izkaznice Narodne odbrane še v ponedeljek 3. tm. cel dan pravico do četrtinske vožnje na povratku iz Maribora. Tega pa ni vedel službujoči sprevodnik pri osebnem vlaku, odhajajočem ob 17.20 proti Ljubljani, ki je dejal nekaterim potnikom pred odhodom vlaka, da morajo imeti celo karto, iz strahu pred kaznjijo so potniki dirjali še zadnji trenutek k blagajni po cele karte. Razume se, da je bila informacija sprevodnika napačna in da imajo vsi prizadeti pravico terjati povračilo tričetrtin skega zneska. Kako se to doseže, naj vpraša vsak na svoji postaji. —

Razstavo raznih ženskih ročnih del posebno čipkarskih izdelkov priredila »Državni osrednji zavod za domačo obrt in Slovensko žensko društvo« v II. nadstropju deklishe šole v Cankarjevi ulici v dneih 8. in 9. t. m. od 8.—12. in 13. do 17. ure. Vstop prost. Občinstvu, zlasti ženstvu, se poset razstave toplo priporoča.

Ljudska univerza v Mariboru.

Dne 7. decembra, ob 8. zvečer, bo predaval legacijski tajnik Čitbor Melč iz Beograda o prekrasnem razvoju gospodarskih prilik v svoji domovini. Skiptične slike! V ponedeljek je pa spominška proslava velikega ruskega misleca in apostola Tolstega. —

Motorni promet na železnici.

Radi slabe zveze Osijeka z glavnimi progami državnih železnic je predlagala osješka zbornica TOJ ministrstvu prometa, naj bi se uvedel na progji Osjek—Vinkovci potniški promet s pomočjo motornih vagonov. Ta predlog je bil v Beogradu (čudno jedno!) sprejet ter je ministrstvo že nabavilo na Češkoslovaškem dvoje motornih vagonov. Objavljen je tudi že vojni red za to novo zanimivo prometno sredstvo. V kratkem stečeta po železnici prva in doslej edina motorna vagona v naši državi. —

Vlomilci

so sedaj že drugič vdrl v zidanico nekoga vinograda na Pavlovskem vrhu pri Ormožu ter odnesli precej obleke in jestvin. Danes se je podal tja daktiloskop mariborske policije, da poskusj izslediti zločince po odtisih prstov in drugih sledovih. —

Reklama in promet.

V navado je prišlo, da se po ozkih ulicah raznašajo velike reklamne table, ki močno ovirajo promet. Tako celo po par metrov dolge in do dva metra široke table. Tako promet ovirajočo reklamo policija prepoveduje in je že naročeno stražnikom, da take reklamne raznašalce zavrnejo. —

Tihotapec cigaretnega papirja.

Organi finančne kontrole v Gederovcih so zasačili dne 20. nov. zvečer na meji Petra Čeka iz Gumilce, ki je tihotapil iz Avstrije cigaretni papir, vžigalice in sladkor. Ker se mož pozivu finančnih organov, naj obstane, ni odzval, je padel strel, ki je zadel tihotapca v levo nogo. Odali so ga v soboško bolnico v zdravljenje. —

H krizi obrambnega dela

PROTI GNILEMU KOMPROMISARSTVU. — POTREBA VELIKOPOTEZNE PROPAGANDE. — KAKO NAJTI POT IZ KRIZE?

V člankih, ki jih je v »Večernik« prinesel o tem predmetu, je bila izražena želja, da se naj k stvari oglašijo še drugi. Zato ta prispevek!

Zdi se mi, da je izmed doslej priobčenih člankov zadel v jedro stvari samo eden: med glavnimi vzroki krize je obubožanje stalnih nameščencev. A njih ne zadene krivda. Stara je stvar: ako riba smrdi, začne smrdeti vedno pri glavi! A ne le, ker »pri glavi« nimajo smisla za vitalne potrebe nameščencev, nego še mnogo bolj, ker ljudje »pri glavi« skoro vse, kar se tiče manjšinsko-obrambnega dela, bagatelizirajo ter nimajo niti najmanjšega smisla za to, kar bi moralo naša država našim rojakom izven njenih meja pomeniti. A saj ni čudo — kar je tvorilo v Srbiji zares jugoslovanski Pijemont, to je deloma ostalo v Albaniji, deloma popadalo na fronti ali pa je danes potisnjeno tako v ozadje, da ne more priti niti do besede. Pod temi razmerami hočeš — nočeš — moraš postati malo-dušen in se vprašati: kakšen smisel ima naše detajlno, drobno delo, ako se na drugi strani en gros ne le prepušča naš narod izven naših državnih meja svoji usodi, ne da bi mela naša diplomacija le eno besedo zanj, nego se naše prirodno bogastvo in naš narod še celo v okviru naše države prepuščata najoholnejšemu tujcu v brezobzirno eksploatacijo (netun ske konvencije)? Tu je bistvo vsej krizi!

Drugo, kar danes odbija v naših obrambnih organizacijah, je gnilo kompromisarstvo! Saj vemo, kako je bilo pri Ciril-Metodovi družbi: dokler je imelo v njej glavno besedo solzavo in sentimentalno slogaštvo, tako dolgo nismo prišli nikamor. Šele, ko je prišla do veljave narodno-radikalna mladina z najboljšimi našimi manjšinskimi delavci (inž. Mačkovek, dr. Lev Brunčko, J. Prekoršek itd.), šele tedaj je manjšinsko delo doživelo razmah in je bilo postavljeno na solidno podlago podrobnega dela, kakršnega smo se naučili kot Masarykovi učenci pri Masarykovem narodu — pri Čehih. Ne da bi hotel koga siloma odbijati ali izriniti iz skupne obrambne organizacije; trdim le, da je ogabno kompromisarstvo, da je neprijetno biti skupaj z ljudmi, ki se ponajajo, če jim tako kaže, s svojo narodnostjo, na drugi strani pa mešetarijo z mandati in podžupanskimi stolci. Ako se najdejo na strani, ki je s temi očitki prizadeta, res še idealni ljudje, tedaj je dolžnost teh, da v lastnem taboru napravijo red, da predvsem v lastnem taboru izrebiro kompromisarstvo, in potem kompromisarstvo ne bo več tako zoprno odnosno potem vobče ne bo več potrebno.

Nadaljnji razlog za krizo vidim v indolenci našega gospodarsko nezavisnega izobraženstva. To so znali in še znajo biti Nemci vse drugačne korenine. Dr. Delpin iz Ormoža in dr. Mravlag iz Maribora, advokata, sta bila med najbolj glasni hajlovcil. Poznam zdravnika, čegar zasluga je, da imamo v nekem kraju naše oblasti meščansko šolo in Sokolski dom, kateri poslopji sta sezidala na zdravnikovo inicijativo šulferajn odnosno študmarka. Poznal sem inženjerja-stavbenika, ki je sicer rad sprejemal slovenske krajarce, ki pa je marsikateri goldinar žrtvoval šulferajnu in študmarki ter vede! na svojih poslovnih potovanjih delati raznarodovalno propagando. Še sedaj se nahaja v mariborski oblasti lekarnar, čegar glava se je s ponosom držala z buršaško čepico in na čegar prsih se je blestel ali šulferajnski ali študmarkin ali turnerski znak. Spominjam se notarja s slovenske Štajerske, ki je bil član nemškega Volksrata za Štajersko. Spominjam pa se še več dejstev: da je n. pr. neki profesor mariborskega moškega učiteljskega zavzema zelo eksponirano mesto v nemških napadalnih organizacijah in ga zavzema menda še danes v Gradcu. Da so bili nemški meščanski in osnovnošolski učitelji prvoborci v teh organizacijah; da — še celo tega se spominjam, da so bili celo čuvarji zakonov — sodniki in pristavi — v njih zelo, zelo aktivni. A pri nas? Sterilnost, sterilnost, sterilnost...

Končno vidim razlog krizi še tudi v obrambni organizaciji sami. Naj se mi ne zameri, ali mnenja sem, da ji manjka ve-

likopotezne propagande. Toda, če smo zagazili v krizo, treba je najti tudi pot iz nje. In če bo treba v to svrhu spočetka žrtvovati večje vsote, ne sme nam jih biti žal, saj ne delamo samo za danes in jutri, ampak gradimo za pozno bodočnost, ki bo momentane izdatke nadknadila s 100 odstotki. Nedostatek propagande vidim v pomanjkanju posebnega manjšinskega glasila; v okolščini, da nimamo potovalnih učiteljev, ki morajo biti jako, jako mobilni; v dejstvu, da kljub desetletnici lastne države še nismo imeli niti ene manjšinsko-obrambne razstave, ki bi nam pokazala naš porast oz. naš upadek; v opuščanju privzgojevanja smisla za manjšinsko delo med mladino, ki včasih obrambnih organizacij niti po imenu ne pozna; dalje v tem, da ne vemo, v kakšnih in katerih trgovinah se dobi blago, ki ga je založila obrambna organizacija ali ki se prodaja v njeno korist; da nima organizacija svojih znakov in še v več takih drobnostih.

Kako torej najti pot iz krize? Zoper pokvarjenec »pri glavi« je težko kaj storiti; le ozdravljenje splošnih političnih razmer jih more odžagati ali pa — smrt. Z gnilim kompromisarstvom je treba prekiniti; to stoji do teh, ki se jih tiče v prvi vrsti. Obrambna organizacija pa more za luhod iz krize storiti tudi sama mnogo:

1. vzdramiti vest našim gospodarsko neodvisnim izobražencem in jim pokazati, da morajo dobrine, bodisi gnotne, bodisi druge, ki izhajajo iz naroda, vsaj deloma zopet nazaj v narod;

2. poskusiti pritegniti k pozitivnemu delu one zlasti mlajše stalne nameščence, ki še niso nikjer angažirani, kajti kdor nima smisla vsaj za nekaj nesebičnega dela v korist celokupnosti, je parazit, na narodnem telesu in ne zasluži, da je kruh, četudi skromen, ki mu ga daje narod;

3. povečati propagandno delo in to a) z ustanovitvijo manjšinskega glasila »Na braniku«;

b) s kreacijo mesta potovalnega učitelja. (Da bo temu plačevala obr. organizacija le potnine in dnevnice, da pa bo svoje stalne dohodke sprejemal na drug način, za to se mora najti primeren modus);

c) s prirejanjem informativnih manjšinsko-obrambnih razstav;

d) s pritegovanjem mladine k manjšinskemu delu in nje vzgajanjem, da dobi smisel za to delo;

e) z označevanjem trgovin in tobakarn: »Tukaj se prodaja blago Jugoslov. Maticе (Ciril-Metodove družbe ali podobno);«

e) z uvedbo primernega znaka itd.

K zaključku še dve pripombi: Nujno potrebno je, da se Jugoslovenska Matica in Narodna odbrana pogodita o paralelnem delu, o medsebojni podpori ter eventualni razdelitvi svojih interesnih sfer. — Ko se je izvedelo v javnosti o krizi v mariborskem pododboru »Jugosloven. Maticе«, je smatrala »Volksstimme« za potrebno, obregniti se cinično-defetistično ob to organizacijo, češ, da je ni treba, kakor ni potreben šulferajn, lga »Pro Dalmazija« itd. List bi bil storil bolje, da je molče prešel preko krize, ker njegov g. urednik prav dobro ve, kje in kakšna je resnica; a na eni strani hoteti biti pobornik resnice, na drugi pa vgnati demagogijo — milo rečeno — ni lojalno! — Brambovec predvojnje šole.

Mariborsko gledališče

REPERTOAR:

Četrtek, 6. decembra ob 20. uri »Aliu Mimi« ab. B. Kuponi.

Petek, 7. decembra. Zaprtlo.

Sobota, 8. decembra ob 15. uri »Jesenski manever. Gostovanje gđ. Lubejeve. Kuponi. — Ob 20. uri »Dobri vojak Švejk«. Kuponi. Gostovanje g. Daneša.

Celjsko gledališče. Nedelja 9. dec. ob 16. »Gejša«. Znižane glashbene cene. — Ob 20. »Jesenski manever«. Gostovanje gđ. Lubejeve iz Beograda. Glashbene cene.

Mariborski in dnevni drobiž

Koncert Dunajskih dečkov

Imeli smo sicer že mnogo in takorekoč dovolj teh Schubertovih proslav — niti svojih lastnih mož ne bi mi znali menda tako proslavljati — vendar je bil torkov koncert, ki so ga priredili dunajski dečki v spomin na 100-letnico svojega glashbenega velikana, prvič že vsled dejstva samega, v drugi vrsti pa tudi radi kvalitete zbora prezanimiv, da se ga prijatelji glashbe ne bi bili udeležili. Pevski zbor dunajskih dečkov (Wiener Sängerknaben) nam ni nov in vendar ima vedno svojo privlačno silo. To je družba mladih pevcev, ki nam je pokazala, česa premorejo tudi nezreli glasovi, ako jih izvežba izkušen in temeljit mojster. To pa je njih vodja, prof. Heinrich Müller, brezdvomno. Zbral je samo lepe glasove, jih neumorno šolal zlasti v nastavku dihanju in nekatere tudi v višji pevski tehniki ter ustvaril iz njih harmonično celoto, ki je vse obiskovalce koncerta kar presenetila. Čista intonacija, fino nijansiranje, jasna dikcija, okusne interpretacije — s kakšnimi križi je spojena prava pevška vzgoja ravno pri dečkih, to vedo le oni, ki imajo praktično posla z njo — so vzbudile splošno občudovanje. Zborov te vrste je zelo malo; srečamo jih še najbolj pogostoma pri latinskih narodih, kjer morajo dečki v cerkvah nadomeščati ženske glasove, ker je ženam prepovedano peti na koru. Ravno vsled raritete pa tvorijo dečki glasovi, ako so dobro vzgojeni, poseben pojav, ki zapušča tudi čisto svoj značilni utis.

Koncert se je delil v dva dela. V prvem so dečki proizvajali Schubertovo 1-dejansko opero »Štiriletna straža«, v kateri smo imeli priliko občudovati lepe solistovske glasove nekaterih fantičkov, zlasti krasno izšolanega soprana Vili Brauneis, ki je z neverjetno lahkoto in sigurnostjo odpel vlogo Katicе, dalje par dobrih altistov oziroma nižjih sopranov, kakor Toni Flecker kot general, Edmund Nemec kot Duval in Herbert Hnatek kot vaški sodnik Walter. Operica, v kateri je nastopil tudi zbor, je bila skoraj pri vseh posameznih točkah in zlasti še na koncu burno aplavdirana. Drugi del koncerta je prinesel razne velezanimive pesmi Schubertove in drugih komponistov (Schumann, Mendelssohn, Goller in tudi eno Müllerja samega: Palčki na drevesu), ki so bile vse brezhibno podane. Po koncertu so sledili nešteti dodatki, ki so se zaključili z Zlatko Grgoševičevo »U predvečerje«, torej s hrvatsko pesmico in ne s slovensko, kakor nam je bilo naznanjeno z odra. — Obisk je bil izredno dober.

Vinska letina 1928

Ivanjkovci: Že v jeseni se je pri trgatvi pokazalo, da bo letošnji vinski pridelek zelo različen. Pri istem času trganja, isti legi in istih vrstah, so mnogokrat vinski moštji pokazali zelo različno stopnjo sladkorja. Temu primerno se je seveda mošt razvijal in dozoreval. Ugodno vreme je povzročilo, da je mošt zelo lepo povzel in se še v mnogih slučajih lepo čisti.

Kakor smo imeli v jeseni 14—20° sladkorja in pri posebno poznem branju, lepi legi in dobrih vrstah še tudi kaj malega več — tako imamo sedaj tudi različna vina in seveda tudi cene, ki se gibljejo med 5—9 Din. Promet z vinom je še prilično živahen. S tukajšnje postaje je bilo do sedaj odpremljeno čez 35 vagonov letošnjega vinskega pridelka. Vendar pa so zaloge še zelo velike.

O letošnji kakovosti ter o splošni situaciji se bodo interesentje najboljšje lahko informirali na vinskem sejmu in razstavi, ki se bo vršila v tukajšnji restavracijski dvorani dne 18. decembra z začetkom ob 8. uri. Vlakovne zveze skrajno ugodne, tako, da se v enem dnevu prav lahko vse opravi.

Večer pesmi z lutnjo

prisedi v petek, 14. t. m. znamenita zastopnica te strške, Elsa Laura Wolzogen. Na to umetniško prireditve, ki bo prva te vrste v Mariboru, opozarjamo že danes. Koncert se bo vršil v kazinski dvorani. —

Skrivnosti pozabljenega umora

Dne 1. januarja 1921 so našli 24letno Uršulo Vincetič iz sela Zebanci-Plešivica pri Murskem Središču v t. zv. gornjeliplanskem senožetu mrtvo, privezano na trnjev grm in popolnoma izropano. Morilec je slekel svojo žrtev od golega ter ji pobral tudi uhanе iz ušes in prstan iz roke.

Vsa poizvedovanja za morilcem, ki je svojo žrtev najprej pobil na tla in potem zadavil, so ostala brezuspešna. Dolgi osem let je že minulo od tedaj. Ljudje so na dogodek že pozabili, ne pa tudi orožniki, ki so stvar stalno skrbno zasledovali in je bil končno njihov trud poravnat z velikim uspehom. Mursko-soboški orožniki so namreč ugotovili, da je leta 1920 umorjena Uršula Vincetič živela skupno s svojo materjo Marieto, sestro Magdo in priležnikom Francetom Novakom. Vsi so bili v zelo slabih razmerah in tudi na slabem glasu.

Tega leta pa je prišel v selo Zebanci mlad cigan, p. d. Bočkor, ki je kmalu začel z Uršulo ljubavno razmerje ter jo 28. dec. 1920 končno odpeljal z doma, češ da bosta odpotovala v Gradec, da se tamkaj poročita. Od tedaj pa o Uršuli ni bilo nobenega sledu več. Ta skrivnostni cigan Bočkor je bil 28letni Anton Horvat iz Pušče pri Černelavcih in je že v rokah pravice. Po zaslišanju je priznal, da se je l. 1920 seznanil in zaljubil v Uršulo, katere pa se je kmalu naveličal. Tedaj ga je začel nagovarjati Novak, naj Uršulo odpelje kam v Prekmurje, kjer jo bo on čakal in ubil. 28. decembra 1920 je Horvat res odpeljal Vincetičevu proti Lipi, kjer sta ju v gozdu čakala Novak in cigan Ivan Šarkezi. Napadla sta ju iz zasede in sicer je Šarkezi ranil z nožem Horvata, Novak pa je pobil Uršulo na tla.

Tako Anton Horvat. V koliko je njegova izpovedba resnična, bo pokazala šele preiskava. Horvat je znan nasilnež in oče 4 otrok. Svojo ženo je zapustil, živel zadnje čase v konkubinatu s ciganko Marijo Šarkezi in imel vrh tega vedno razmerje tudi z drugimi ženskami. Horvata so orožniki že izročili sodišču.

V soboto 8. in nedeljo 9. dec. ob 17. uri
CAJANKA / PLESOM
V PALAIS DE DANSE

Fredavanje alpinista Möhna iz Monakovega.

Opozarjamo ponovno na zanimivo zimskoturistično predavanje, ki se bo vršilo v petek 7. t. m. ob 20. v kino Apolo. Predava priznani alpinist in zimski športnik g. Arwed Möhn iz Monakovega na podlagi 125 krasnih skioptičnih slik o temi: »Na smučeh preko Alp od dunajskega Sneznika do Mont Blanca«. Predprodaja vstopnic pri »Putniku«, Aleksandrova cesta 35 in pri g. Franju Majerju, trgovcu, Glavni trg.

Kaj pa to pomeni?

Opaza se namreč, da nekateri nemški hišni posestniki vodijo tiho, toda sistematično akcijo proti slovenskim najemnikom, ki se pod raznimi pretevezami iz sta novani odstranjujejo in ista oddajajo le nemškim strankam. Ti gospodje, med njimi trgovci in obrtniki, naj pomislijo, da živijo po večini od slovenskih odjemalcev. Ako se bodo enaki izzivalni slučajji še nadalje konstatirali, se bo preskrbelo »priporočilo« za take gospode v časopisih. —

Miklavžev večer prisedi Slovensko obrtno društvo

dne 7. decembra ob 20. uri v veliki dvorani Narodnega doma. Darovi se sprejemajo v društveni pisarni. K Miklavževemu večeru se vabijo vsi prijatelji obrtništva. Vstopnine ni. — 2331

Pri zaprtju,

neredni prebavi, bolnem želodcu, glavobolu, splošnem nerazpoloženju, vzemite zjutraj na tešče čašo naravne Franc-Jozefove gorke vode. Po ugotovitvi na kliniki za notranje bolezni je Franc-Jozefova goraka voda odlično sredstvo za čiščenje. — Dobi se v vseh lekarnah. 2098

Najsrečnejši berač New-Yorka

GINLJIVA SENZACIJA. — BERAČ NA ODRU. — BERAČ V ŽIVLJENJU.

Vsako veliko mesto ima od časa do časa svoje velike senzacije in tako tudi dneve velike ginjenosti.

V Evropi vedo malo o ogromnem uspehu, katerega ima še vedno newyorški »Theatre Guild« s svojo tragedijo zamorskega kruljevca Porgy-ja. Junak te tragedije, mladi zamorec Porgy je hrom na obeh nogah, ne more hoditi, plazi se le po kolenih ali se pa vozi v svojem malem ročnem vozičku. Od pasu navzgor je pa njegovo telo zdravo, krepko in tako spretno, da bi težko našlo primero. Z močnimi in spretnimi rokami se dvigne Porgy kakor pero na visok avtomobil ali kak drug voz, na stopnice kake hiše, ograjo kakega spomenika, odkoder pomoli mimoidočim nasproti svojo čepico, ki se takoj napolni z obilnimi darovi. Vsesplošno sočutje vzbuja tragična sestava dveh najnasprotnjših polovic: silnega atleta in bednega pohabljenca.

Porgy ima še poleg tega svojo posebno tragično usodo. Pri njem išče zaščito dekle, ki je izgubilo svojega ljubega, ker je bil v pretepu — zaklan. Z dekletom — darom tragedije in zločina je Porgy zelo srečen. In kakor je mogoče njegovega prednika v dekletovem srcu sama ljubezen gnala v usodni prepir in pretep, tako se zgodi tudi Porgy-ju s to različko, da je v boju z nožem zmagovalc in ne premaganec. Nato ga zapro in ko pride iz ječe, se je v njegovo škodo ponovilo to, ker ga je nekdanj tako osrečilo. Dekle je izginilo, gnezdo je prazno. Porgy je obupan, hoče se ubiti, po naključju pa doseže le to, da se ves spremeni v — pohabljenca revščino, brezizrazno, nezanimivo med tisočeri.

Predstava je gledalce prevzela: s srečnim Porgy-jem so se smejali od srca,

z nesrečnim pa jokali. Tako je bilo večer za večerom. Nekoč pa, ko se izprazne razprodano gledališče, zagleda množica zunaj berača — za la istega Porgy-ja, s katerim se je ravnokar par ur veselila in žalostila.

Berač-zamorec — pol atleta, pol pohabljenca se je po bogzna kakem naključju znašel iz tisočglavske sotrpinske množice pred gledališčem, kjer je silno slična usoda pevezela tisočera srca — in gotovo je bil še bolj začuden kot množica, ki je naenkrat začudena obstala pred njim ter vzklikala: Porgy, Porgy.

Prijetno so ga iznenadili seveda tudi bogati darovi, ki so naenkrat preseglj vso njegovo dotedanjo beraško bero. Drugi dan so pisali o njem listi, vzeli so ga pa v roke tudi razni strogi sodniki, ki so hoteli ugotoviti, če je pristen, če ni mogoče simulant, ki izkorišča ginljivo gledališko senzacijo.

Vse preiskave so izpadle v njegovo »korist«: ugotovilo se je, da je res pohabljen ter tudi drugače pristno sličen dramskemu junaku Porgy-ju, o katerem do tedaj ni vedel ničesar.

Preiskava se je raztegnila tudi na pisca tragedije, če ni mogoče po tem beraču ustvaril svojega dela. Tudi to je izpadlo negativno in tako je bilo jasno, da je sama usoda dala Newyorku objekt za dejanske izraze čutov, katere je zbudilo dramsko delo.

Sedaj pozna pravi berač dobro svojega dramskega sotrpina in nobene predstave ne zamudi, da pobere od ginjene množice bogate darove. Senzacije so pa kratke, zlasti one, ki vzbujajo plemenita čustva in tako bo tudi najsrečnejši berač končno prišel zopet med svoje navadne nesrečne sotrpine.

Četveronožec, ki razume 400 besed

Znano je, da je pes zelo razumna žival. V Ameriki so na kolumbijskem vseučilišču proučevali sposobnosti četveronožca Fellowa, ki je po dosedanjih ugotovitvah v vrsti dresiranih psov najrazumnejši.

Fellow spada v rod volčjakov in je star 6 let. Njegova največja prednost pa je v tem, da z lahkoto razume 400 angleških besed, kar je povsem nenavadno, ako upoštevamo, da povprečni Amerikanec v vsakdanjem pogovoru rabi le 350 besed. Že dve leti je profesor Worden, direktor laboratorija na psihološki fakulteti, opazoval nadarjeno žival in ugotovil, da razume človeško govorico. V prisotnosti vseh članov psihološkega inštituta so znanstveniki izvršili s Fellowom nešteto poizkusov, ki so pokazali nepričakovane uspehe, nakar so sklenili, da se na univerzi osnuje pasja fakulteta, kjer bi naj dijaki in profesorji proučevali psihologijo domačih živali — prijateljev človeka.

Fellow sovraži vaje dresiranih psov. Po njegovem mnenju je to opravek manj civiliziranih psov. Edino, kar mu ugaja, je podajanje šape, toda samo v pozdrav. Vendar poslušno sledi vsem navodilom svojega gospodarja in pozdravlja zaporedoma vse osebe, ki mu jih naznači. Worden ne uporablja nikakih gest ali znakov. Pes ga razume amo na besedo. »Fellow, pojdi v kuhinjo in poglej, kje je kuhar«. Pes se vrne in prikima ali odkima. Pred komisiji so napravili sledeči poizkus: V sosednji sobi so položili na stol dolar in pasjo zvrtnico. Nato so naročili Fellowu, da prinese dolar, kar je takoj izvršil. Na drugo povelje je prinesel pasjo ovrtnico. Poizkus so ponovili 14krat in pes se kljub sorodnosti besedi ni zmotil. Psu ni treba zapovedovati z eno ali dvema besedama. Fellow razume vsak pogovor, ki je namenjen njemu. N. pr.: Zelel bi, da položi Fellow glavo v krilo gospodične Brown. — Fellow dvigne ušesa in že išče med gosti gospodično. — Ne! pravi gospodar, sem si premislil! Fellow takoj obstane in prisluhne, katero bo naslednje naročilo.

Worden ni nikdar uporabljal palice. Kadar je žival storila kako napako, je enostavno dejal: »To ni dobro, sramuj

se!«, kar je bila za razumno žival največja kazen. Ko je profesor opazil, da se s psom sporazume na besedo, ga je učil vseh besedi. Pripeljal ga je k mizi in mu dejal: »To je miza, to je okno itd.« Profesorji so sklenili, da se Fellow stalno nadzira in nadaljuje s poukom. Za uspehe se ne zanima samo Amerika, temveč ves svet.

Zločin fantastičnih vernikov

Mlada Poljakinja, iz najboljše varšavske rodbine, je v spremstvu svoje matere prišla k službi božji v varšavsko katoliško cerkev. Bila je elegantno oblečena, kratko krilo pa je vzbudilo, zlasti pri ženskah, nezadovoljstvo, češ, da tako kratko krilo omadežuje sveta cerkvena tla. Po maši so se žene in dekleta v skupinah zbrale pred cerkvenimi vrati in sklenile, da kaznujejo bogokletno dekle. Ko je prišla z materjo iz cerkve, so jo napadli moški in ženske, ji strgali obleko s telesa in jo surovo pretepali. Dekle je zbežalo v cerkev in z dvignjenimi rokami prosilo duhovnika, da ji reši življenje. V tem pa so množice vdrle v svetišče, kjer jih je duhovnik s križem v roki zadržal, sicer bi se v cerkvi dogodil zločin. Pravočasno je prispela policija, ki je vzpostavila red in zaprla voditelje. Težko ranjeno dekle pa so prepeljali v bolnico.

Pred angažmanom.

— Dobro, za enkrat vas angažiram samo za poskusni nastop.
— Predno pristanem na to, vas prosim za poskusni predujem.

Tudi talent.

— Jaka je pričel slikati in je že prodal pet slik. Pravi, da je podedoval talent po očetu.
— Kaj je bil njegov oče slikar?
— Ne, trgovec z umetninami.

Dama in postrežek.

Na glavnem kolodvoru. Prihod brzo-vlaka. Neka dama kriči in kliče že delj časa: »Nosač! Postrežek!« Ko ga opazi počasi korakajočega proti vlaku, se raz-ljuti: »Eno uro vas že kličem. Kot neki hodite?« »Mož ji odvrne hladnokrvno: »Pred eno uro ste bili še v Celju, kako naj vas slišim tako daleč...!«

Ponarejevalec čekov - narodni heroj

Jorge Roura iz Buenos Airesa je bil zaposlen pri veliki tržnici, ki se je bavila z nakupom in prodajo žitaric. Veljal je za resnega in vestnega uradnika, ki se ni branil nobenega dela. Vedno je bil prvi v službi in jo točno in marljivo vršil. V letošnjem poletju pa je izvršil sleparijo, katero je najbrž že delj časa pripravil. Med različnimi čeki, ki jih je podpisoval ravnatelj, je 23letni mladenič podtaknil tudi ček, ki je glasil na vsoto 500.000 pesov, česar ravnatelj seveda ni opazil, ker je poštemu uradniku slepo zaupal. Z omenjenim čekom je Roura odšel v banko, poprej pa je telefoniral blagajniku, naj denar pripravi. Roura je nato ogromno vsoto vtaknil v žep in se vrnil v urad. Predno pa je bilo pisarniško delo zaključeno, se je javil direktorju in ga prosil, da ga pusti domov, ker je prehladen in se ne počuti dobro. Ravnatelj mu je brez nadaljnega dovolil in mu celo svetoval, naj čim preje odide in naj skrbi za svoje zdravje. Naslednjega dne dobrega uradnika ni bilo v pisarno. Minila sta dva in trije dnevi, ne da bi kdo sumil, da se za njegovo odsotnostjo skriva velika sleparija. Končno je blagajnik ugotovil falzificirano vknjižbo in rafinirana prevara je prišla na dan, toda o držnem sleparju ni bilo sledu. Z njim je izginila tudi tipkarica, o kateri se ne ve, v koliki meri je sodelovala pri izvedbi načrta. Toda dekle so oblasti iztaknile v Braziliji in našle pri njej 20.000 pesov, ali glavni krivec se je spretno skrival cela dva meseca. Policija ga je zasledovala po vsej Južni Ameriki.

Roura pa je brezskrbno živel pri svojih stariših v Santa Fe. Živel je razkošno in imel je dostop v najuglednejše rodbine, vabljen je bil na vse plesne in svečanostne prireditve. Skrival se sploh ni. Celu na policijo je prihajal: enkrat po šoferko dovoljenje, drugič pa radi karambola z nekim voznikom. Ravno, ko so ga hoteli predstaviti guvernerju pokrajine, pa je prišel nalog za aretacijo. Roura ni tajil ničesar. Priznal je sleparijo in trdil, da je ves denar porabil. Policija pa je na čudežen način zvedela, da je 320.000 pesov skril na pokopališču, kjer so ogromno vsoto tudi našli. Povratek sleparja v Buenos Aires pa je bil za mladeniča pravcati triumi. Časopisi so ga slavili kot narodnega junaka in prinašali o njem dolga poročila s slikami, ki prikazujejo, kako je izstopil iz vlaka, vstopil v avtomobil in kako z vklejnjenimi rokami pozdravljal občinstvo, ki ga je sprejelo kot kneza. Mnogi časopisi so objavili članke z naslovom: »Buenos Aires slavi Rouro kot narodnega junaka«. Neki list je med drugim zabeležil: »V času izrednega navdušenja in ekzaltacije, je narod priznal Rouro reprezentantom ponižanih in razžaljenih«. Isti časopis je v članku »Trideset Judeževih srebrnikov« najodločneje napadel uradnika, ki je izročil Roura policiji. Tudi ostalo časopisje piše v istem tonu in poveljuje sleparja. Tako je falzifikator, defraudant in slepar postal narodni heroj in ni izključeno, da se bodo pri razpravi dogodili še manj razumljivi dogodki.

Nebotičniki v starem veku

Amerikanci so v Newyorku zgradili vrsto ogromnih palač, ki imajo do 60 nadstropij. Najmodernejša pa je nedavno dograjeni 40 nadstropni hotel, ki ima 2500 sob in je največji hotel na svetu. Toda vse novotarje v stavbarstvu so imele predhodnike v davnih, davnih časih starega veka. Zgodovina pripoveduje, da so nebotičnike gradili Kartiažani, Rimljani in drugi narodi. V Kartagini so bile hiše po 8 do 10 nadstropij običajne tvorenine stavbarske umetnosti. Tudi v Rimu je v stavbarstvu prevladovala tendenca visokih zgradb, tako da je morala policija izdati gradbene predpise, ki niso dovoljevali večjih stavb od 20 nadstropnih. Najvišje stavbe pa je v starem veku imel Carigrad za časa vzhodno rimskega cesarstva. Mnogo hiš je imelo 15 nadstropij, ki so napravljale v takratni dobi mogočnejši utis, kakor pa sedanjí orjaki, kajti ulice so bile v starem veku široke le 5-7 metrov, radi česar je višina stavb posebno prišla do veljave. Glavni razlog priljubljenosti visokih hiš je bila želja po svobodi in svežem zraku.

Sport

ISSK MARIBOR SODELUJE V TEKMAH ZA GOSPOSVETSKI POKAL.

Največji nogometni turnir, ki ga vsako leto prireja Ljubljana v korist Jugoslovske Maticice, odnosno Gosposvetškega Zvona, je turnir za Gosposvetški pokal, ki ga je ob 15letnici poklonila Ilirija.

Medklubski odbor za izvedbo letošnjega turnirja je določil v konkurenco sledeče klube: Maribor, Ilirija, Hermes, Svoboda, Reka in Grafika. V soboto se srečajo: Ilirija:Hermes in Maribor:Svoboda, v nedeljo pa Reka:Grafika in Maribor:Ilirija.

Maribor in Ilirija sta sigurna finalista in med njima bo najostrejša borba za dragoceni pokal in časten naslov pokalnega prvaka. Vsa Ljubljana posveča ravno tej tekmi največ pozornosti, kajti o izidu so mnenja popolnoma deljena. »Ilirija« je sicer minulo nedeljo uspela, da je v visokem razmerju premagala odličnega nasprotnika »Primorje«, kar dokazuje, da se vrača zopet v formo. »Maribor« pa je brez dvoma eno izmed najboljših moštev v Sloveniji in najmanj popolnoma enakoyreden nasprotnik. Vprašanje je le, katere prednosti protivnikov bodo imele uspeh, mogoče bo odločila tudi sreča. Gotovo je, da bo prireditev najzanimivejša od vseh jesenskih prireditev, zlasti pa finale, kjer bosta odlična rivala dala najboljše kar premoreta.

Zimskosportni odsek SPD

priredi v soboto smučarski izlet na Klopni vrh ter od tam dalje po medsebojnem dogovoru. Odhod prve skupine v soboto z vlakom ob 5.40, druge skupine z vlakom ob 10.30 do Fale. Povratek v nedeljo z večernimi vlaki!

ISSK Maribor — zimске sporčni odsek.

V soboto in nedeljo priredi naš odsek drugi smučarski izlet na Klopni vrh. — Opozarjamo začetnike, kakor tudi izvežbane smučarje, da se izleta v čim večjem številu udeležijo. Za novince je izlet posebnega pomena, ker bo vodstvo odseka na Klopni vrhu poskrbelo za teoretski in praktični pouk.

Razno.

Desetletnico aktivnega nastopanja v nogometnih tekmah slavijo te dni igralci Gradjanskega Perška, Vragovič in Braco Babić. V proslavo tega jubileja se odigra v soboto in nedeljo turnir zagrebških prvorazrednih klubov. — Najslavnejši tekač vseh stoletij Paavo Nurmi je končnoveljavno prestopil med profesionalne športnike, če se potem še sploh more imenovati »športnik«. Najboljši tekač je sklenil pogodbo, po kateri prejme od menadžerja Tex Richarda za vsak nastop 10.000 dolarjev, t. j. preko pol milijona dinarjev. — V prvenstvo prve profesionalne nogometne lige na Dunaju vodi WAC, ki mu sledita Admira, Sportklub itd; v Budimpešti vodi Hungaria, ki ji sledi Ujpest, Nemzeti, Ferencvaroš itd. — Enajstotica urugvajskega državnega prvaka Penarol prispe februarja na turnejo po Evropi. Gostovanje predstavnikov »nogometnega naroda« prične na Francoskem. —

Šaljapin — menih

Angleški časopisi poročajo, da name-rava slavni ruski basist Fjodor Šaljapin zapustiti dosedanje polje udejstvovanja. Sklenil je, da pojde v samostan. Vzrok nenadne odločitve je vzbudil pri Angležih, kjer Šaljapin trenutno gostuje, veliko senzacijo in radovednost. Slavni pevec je moral povsod razlagati, čemu se odreka posvetnemu veselju in kaj ga je napotilo v samostan. Šaljapin pa je navedel kot glavni razlog pridige prero-kovalke Mac Phersonove, ki je postala na Angleškem zelo popularna. Ugajajo mu njene pridige, toda kadarkoli si zaželi, da bi izpolnjeval nauk, ki ga učil Phersonova, ga zapelje vrag v kako gostilno ali kavarno, kjer vselej pozabi na dobre in plemenite namene. Boj z vragom — pravi pevec — bo končan najkasneje v treh letih, kajti trdno je prepričan, da bo preživel zadnja leta v samostanu. Na ostala vprašanja Šaljapin ni hotel odgovarjati, pač pa je dejal, da bo samostan zgradil iz lastnih sredstev.

Teple Thurston:

Sovražnikova žena

Prvi del.

Uprl je svoj pogled v njeno pametno čelo pod temnimi lasmi ter vprašal:

»Kaj je telefoniral Draper?«

»Da pride v desetih minutah.«

»Ko je sluga govoril z njim, sem se moral smejati.«

»Zakaj?«

»Vse je bilo tako čudno. Tako tiho je v tej hiši. Vi zgoraj, jaz tu v tej sobi. — Na steni Vaša slika, Draper nekje daleč in Irsko — Irsko — — —«

Bilo je, kakor je čutil. Misli naokrog v vetru. Pred nekaj trenutki je pa mislil, da je rešen vsega do ene same misli: nazaj, nazaj na Irsko. Tu nima obstanka. Dve leti je živel kot preganjena zver, trpel je pa telesno. Tu je pa lov na njegovo dušo. — Ko je stala pred njim v zeleni obleki, se je pa vse to razpršilo. Irsko — Irsko — ali ni Irsko ona, ki upira svoje jasne, sive oči v njegov obraz?«

»Da — Irsko,« je ponovila nežno. »Ali mislite, da sem na njo pozabila?«

»Niste pozabili?«

»Ne.«

Stala sta blizu skupaj — kakor na robu sveta. In potem se je nagnila v njegove roke, ki so ljo oklenile, kakor da jo hočejo obvarovati padca. Njegov obraz se je stisnil ob njenega, poljubil je pa ni. Pozabila je na čas, kraj in cilj borbe. Tu bi lahko končalo njeno življenje. Tako bi lahko prišla smrt ob svoji uri. Ali je bila radost? Svojih občutkov ne bi mogla razložiti. Samo eno: umreti — sedaj v teh rokah bi bila sreča, milost!

Hišni zvonec se je oglašil. Kakor pod klavirjem se je razbila tišina, ki je oba običela. Stala sta zopet vsak na svojem mestu. On je gledal proti vhodu, ona je pa sedla v naslonjač ob steni. Spregovala nista besedice.

14.

Prorojena igralska nadarjenost je dala Jani moč, da je pozdravila Draperja, kakor da bi bila ravnokar radi njegovega sprejema prekinila običajni razgovor.

Celo Madden ni slišal v tem ničesar, kar bi zvenelo prisiljeno in neodkrito.

Stal je skoraj na istem mestu kot prej, ko jo je držal v rokah in prvi njegov občutek je bilo presenečenje radi njene spretnosti. Bil je zmeden. Kaj se je zgodilo? — Jasni moralni občutek mu je dejal, da je omožena žena. Kaj bi si mislil o drugem moškem v svojem položaju? Dobro je to vedel, a kljub temu bi moral odgovoriti: »To ni bilo isto.« — Kar je kedaj na svetu vezalo može in ženske, — ni bilo tako, kakor je bilo tu. To je vedel in občutil v strastnem prepričanju.

Dva dni jo je poznal. Vse pravice, ki jih je imel njen mož do nje, niso imela ničesar skupnega s tem, kar je vodilo njo v njegove in njega v njene roke. V tem ni bilo ničesar nizkega in nečednega. To ni bil začetek ljubimkanja. In če mu bo dano, da jo bo še enkrat držal v svojih rokah, tudi ne bo drugače. Ali mu bo še kedaj dano? — Z velikim hrepenenjem je mislil na to, njenih poljubov ni bil lačen, prosil pa je Boga, da bo jo lahko še enkrat objel. In potem se vrne na Irsko, okrepcan s spominom, ki mu ostane za življenje. To ni bilo licemerstvo, za katerim se skriva strast. Ona je bila zanj duh, simbol onega navdušenja za Irsko, ki je bilo glavna vsebina njegovega življenja.

Tudi Draper je hotel v trenutku, ko je stopil v sobo, presoditi položaj. Njegove misli so bile svetovno različne od Maddenovih. Videl je lepo ženo, obdarjeno z lepoto, kakoršne ni našel pri ženah svoje domovine. Bila je posebna lepota, v toliko meri dar njene osebnosti, da je sama fizična dovršenost stopila v ozadje. Take ženske Draper še ni srečal. Anthony Draper je bil samec.

Če se je Jana komu darovala — je sklepal takoj, ko je stopil preko praga ter zagledal Johna Maddena, ki je slonel ob peči blede, gorečih oči, vitek in okreten. — potem je stal tam mož, kateremu bi zamogla žena, kakoršna je ona, darovati vse.

Sam pri sebi je dejal in zdelo se mu je, da se sliši: »Tu ne pridem v poštev.« Neko obžalovanje je občutil ob tej misli. Kakor da je prišla ostra in žgoča kislina v njegove žile. Pri tem je bil pa njegov nasmeh, ko je podal Jani roko, brezizrazen in molčeč o vseh občutkih, kakor da je izklesan iz kamna.

»Nisem si mislil,« je rekel, »da se tu

v Angliji lahko človeka iz gledališča pokliče nekam, kjer mu je še ljubše.«

Sočutno se je nasmehnila.

»Ali je bila predstava tako slaba?«

»Nasprotno.«

»In od nje sem Vas poklicala . . .«

»Ne pritožujem se, saj ste me priključili k temu, kar sem si prvotno želel. Rad bi Vas bil nočoj videl. Ko sem rekel, da v Angliji kaj takega nisem pričakoval, sem se hotel le opogumiti. Zlasti, ker sem padel sem kot tretji.«

O, — kot tretji! Slišala je. Nehote je bilo izgovorjeno. Naenkrat je razumela pomen opazke in reagirala je nanj. Otrpela se je vsega, kar je še ostalo od razburilivega doživetja zadnjih minut in bila je očarljivo vedra.

Seznanila je oba moža ter šegavo pristavila, da je mesta zopet enkrat le slučaj odločil. Draper, ki si je ustvaril svoje mnenje takoj ob vstopu, je prišel s tem iz koncepta.

»Veseli me nepričakovano snidenje v sovražni deželi,« je dejal Maddenu, mislil si je pa pri tem: Ni igre in ni gledališča, ki bi mi nudilo sceno — v londonskem salonu z možem, na čegar glavo je razpisanih tisoč funtov.

»Povedati Vam moram pa odkrito, da je moj čas omejen,« je pristavil. »Nekaj mojih prijateljev iz Washingtona je slučajno v Londonu in dogovorjen imamo sestanek ob enajstih. Obiskati hočemo nekaj nočnih lokalov. Malo pred enajsto moram odtod.«

»Potem je še posebno ljubeznivo, da ste prišli,« je rekel Madden. To je bilo kratko in suhoparno. Sam je občutil, da ne govori prav z možem, od katerega toliko pričakuje. Moral bi vabiti in pro-

siti, a glas ga ni ubogal. Sam od sebe se je vrnil nek agresivni prizvok. Skušal je premagati ta notranji odpor.

»Pravzaprav sem jaz kriv prekinitve Vašega gledališkega obiska. Jutri moram nazaj na Irsko in tako nisem mogel najti druge ure, da bi Vam povedal, kar imam na srcu . . .«

»Vem, kaj mi hočete povedati.«

Ko ga je tako prekinil, ni bila Maddenu naloga olajšana. To tudi ni bil Draperjev namen. Občutil je, da se oba nanj že zanašata ter z njim računata. To ga je napočilo, da je gledal na vse hladni trgovski način: Kaj imam od vsega tega?

Kakor je Jana pravilno sklepala, si je že od začetka precej točno predstavljal, kaj se od njega pričakuje, samo tega ni pričakoval, da se bo ta mladi mož pojavil, da bi mu vse raztolmačil. Naglo je zapustil gledališče ter se v nekakem radostnem razpoloženju podal v St. Jamesovo ulico. Za moža petinštridesetih let so mikavna vabila mladosti.

Mlada žena, ki se je tako nenadoma brez vsakega pomisleka o nenavadnosti takega koraka obrnila nanj, ga je zanimala. Občutil je željo, to ženo osvojiti in pri možeh, ki kupujejo, kar hočejo, dobijo take želje takoj logično in hladno razumne oblike. Zraven ga je pa tudi mikalo, da bi svoje prste malo vmešal v evropsko politiko. Bilo je nekaj, kar se ne najde na trgu pri vseh cenah, ki jih je lahko nudil. Ko je stopila k njegovim mizi v hotelu, je že vedel, da ne prihaja po nagibu slučaja k njemu. K temu je prišlo še njegovo globoko ukoreninjeno zanimanje za Irsko. To sicer ni bilo strastno zanimanje, mogoče samo neka vrsta sentimentalne radovednosti.

Mali oglasi, ki objavljajo posredovalna in posebna naznana občinata: vsaka beseda 30 p. najmanjši znesek Din 5.—

Mali oglasi

Zemlja, doplačevanje in oglaševanje trgovskega ali robljarskega značaja: vsaka beseda 50 p. najmanjši znesek Din 10.—

Najlepše Božično darilo

je: obleka, perilo itd., katero dobite najceneje pri tvrdki J. Trpin, Maribor, Glavni trg 17. XX

Električne inštalacije

popravila, svečilke, likalnike, motorje, aparate, elektro blago po konkurenčni ceni pri Hč & Tichy, Maribor, Slovenska ulica 16. XX.

Pikolo

zdrav in priden, se sprejme v kolo-dvorski restavraciji, Maribor. 2332

Uhan

je zgubila gospa na poti Sodna, Frančiškanska, Tattenbachova, Glavni trg. Najditelj se naproša, da odda isto proti nagradi v upravi lista. 2333

Restavracija Vetrinjski dvor

dne 7., 8. in 9. decembra veliki koncert. Vstop prost. Za obilen obisk se priporoča Hinko Kosič. 2330

Pošteno učenko

z meščansko šolo sprejme papirnica Nowak, Gosposka ul. 9. 2323

Sobo- in črkoslikanje

izvršuje po ceni, hitro in okusno Franjo Ambrožič, Grajska ul. 2. 2231

Prvovrstna maserka

se priporoča. Gosposka ulica 9. 2181

Lep skoraj nov črni površnik

za gospoda na prodaj. Vprašati pri krojaču Pauko, Glavni trg 4. 2308

Za dom, šolo in pisarno

knjige, moderna literatura, modni listi, vse šolske in pisarniške potrebnosti dobite najceneje pri

Tiskovni zadrugi, Aleksandr. 13

ES

Naša senzacija prihodnjega tedna

Vse vrste po raznih cenah znamke „North British“ „Wipmassing“

Original Tretorn

HUMANIK

MARIBOR, GOSPOSKA ULICA 17
CELJE, ALEKSANDROVA CESTA 1
PTUJ, SLOVENSKI TRG, „PETOVIA“

2338

Zastopniki se iščejo!

Rokavice in nogavice

vseh vrst, kupite najceneje pri Fr. Podgoršek nasl.,

Fr. Bela
Slovenska ulica št. 7

Spominjajte se CMD!

BOGOMIR DIVJAK MARIBOR

Trgovina z dvokolesi in pnevmatiko. Istotam dobite tudi vse sestavne dele.

Glavno zastopstvo svetovnih koles Waffenrad-Steyer

Mehanična delavnica z električnim pogonom za popravila dvokoles in motociklov. Lastna poniklovalnica, bakranje in emajliranje.

Trgovina: Glavni trg 17 1590
Delavnica: Ključavničarska ul. št. 1